

מעשה בתלמיד חכם שנאלץ לשהות בשבת בבית החולים "תל השומר" ליד חולה, וזה סיפורו:

בשבת לצערי ראיתי את מוניית "תל השומר" עובדות כרגיל. במוצאי שבת, כשהייתי צריך לשוב לבני ברק לא הייתי מסוגל לנסוע עם מוניית שראיתי שהן רומסות את השבת, המתנתי ועליתי על מוניית שהגיעה מבחוץ.

בדרך, כשסיפרתי זאת לנהג המונית, אמר לי הנהג: "יש לך מזל... אני לא עובד בשבת!" וסיפר 'יש לי שותף במונית הזו. בדרך כלל המונית שלנו מושבתת בשבת. יום שישי אחד השותף שלי מקבל הצעה - 'אלף שקל להסיע בשבת משפחה לאילת'. הציע לי שנתחלק. לא הסכמתי, לחץ עלי עד שנכנעתי.

במוצאי שבת החזיר את המונית עם חמש מאות שקלים. התחלתי לנסוע, לא עברו דקות ספורות ועצר אותי שוטר, ונתן לי דו"ח - סכום הקנס היה חמש מאות שקלים!

מאז אני עובד בשבת בשום אופן! אין מצב בעולם שאני אעבוד בשבת!

("נר לשולחן שבת" מפי הרה"ג רד"א)

'איש אמונות זה משה, אף שהיה גזבר לעצמו, קרא לאחרים ומחשב על ידיהם... אסור לו לאדם לחשוך בכשרים ואסור לו להביא עצמו שיחשדוהו'.

מעשה שארע החודש בעיר הקודש. לאוטובוס עלה תלמיד חכם יקר עם משפחתו בדרכם חזרה משמחה. כשהוציא הת"ח את ארנקו מכיסו לשלם לנהג והנה כבמטה קסם הארנק נעלם... **החל לחפשו ולא מצאו,** חיפש במעיל, בפראק, בכל בגדיו ואין. שאל את הנהג: אולי זה נפל אצלך? הנהג קם ממקומו, בדקו, אין, פלא עצום.

כיון שבארנק היה סכום נכבד, אלפיים יורו, כל המשפחה התגייסה לחיפושים, ברצפה, בין הכסאות, שום דבר. החשוד העיקרי שלהם היה נהג האוטובוס - הרי רק הוא יכל ל... אך לא יכלו לבסס את חשדם...

הנהג שהבין שחושדים בו הרגיש נורא. הוא שוב נעמד והראה שאין בכיסו אף ארנק. עמד אותו ת"ח לפני שוקת שבורה... לא ידע מה לעשות, הרי להלבין פניו של הנהג אינו יכול.

כיון שהגיעו למחוז חפצם ירדו מהאוטובוס. ירד גשם, פתח אותו תלמיד חכם את מטרייתו והנה הארנק נושר ממנה...

("נר לשולחן שבת" מפי ת"ח מופלג אחד הנוסעים)

הסיפור הבא ארע לפני עשרות שנים, אך גם עתה כשבעלת המעשה מספרת אותו עיניה נוצצות מהתרגשות.

למשפחת כהנא בתל אביב היתה חנות מכולת. והנה הגיע יום מר, אסון ארע במשפחתם, ילדתם נפטרה.

לאחר השבעה הלך האב בחשך גדול לבנק, צ'קים גדולים היו צריכים לצאת לספקים, אבל הכנסה לא היתה כנגדם. בימים רגילים, מדי ערב היה האב מפקיד את הפדיון היומי בבנק, אך בימי השבעה המכולת היתה סגורה. חשב האב, מי יודע כמה צ'קים חזרו ואיך הוא ישקם את מצב חשבוננו.

"באחד באדר משמיעין על השקלים"

מעשה שהיה בירושלים. הגביר ר' יהודה חילק בביתו מעות פורים. באמצע החלוקה עברה שם נערה, שכנתו, שהיתה ממשפחת עניים. קרא לה הגביר ואמר: 'בבקשה הכנסי, בואי קחי פרוטה ממעות פורים'. נכנסה הנערה, ופשטה ידה לקחת.

נתן לה הגביר מטבע. לפתע אמר לה הגביר: "הרי את מקודשת לי בפרוטה זו". הנערה קיבלה את הכסף בשתיקה. רצה לביתה, וסיפרה לאמה את כל מה שקרה.

כשהאנשים שהיו בביתו שאלו את הגביר 'האם התכוונת לקידושין בצחוק, או באמת ובתמים?' השיבם: "התכוונתי בכל לבבי ונפשי, והיה בדעתי לקדשה".

נשאלו רבני ירושלים: מה דינם של קידושין אלו, שמא מספק צריכה גט?

הגאון רבי אליהו ישראל פסק שאין בקידושין אלו ממש.

וסברתו, כיון שאמר לה 'בואי קחי מעות פורים', הרי זכתה במעות קודם שבאו לידה. ויכולה אפילו להוציא אותם ממנו בדיינים, כדן 'האומר אתן פרוטה לעני, זכה בה', ונכנסה לביתו על דעת זה. ולכן יכולה לומר 'שלי לקחתי'. ואין לחשוש לשתיקתה בשעת מתן מעות.

ובפרט שכאן היתה רגילה לקבל ממנו מעות פורים מדי שנה. ואף אם לא היתה רגילה לקבל ממנו, היא נכנסה לביתו על מנת לקבל מעות פורים, שהרי כל הפושט יד נותנים לו, והוכיח סופו על תחילתו.

(ש"ת "קול אליהו" ח"א ועיי"ש)

אמר ת"ח משל עצום לחיים: "יש אנשים שיש להם עשירות בכסף אמריקאי, יש אנשים שעשירים בכסף אירופי, ואני בכסף סיני... הכסף שיש לי הוא כסף של משחק המונופול... הרי שגם אם הייתי מפסיד מאה אלף שקל זה לא היה איכפת לי..."

לעשירות לא צריך דווקא דולרים או יורו, שטרות מונופול של הילדים זה גם כסף.. אדם המרגיש שה' איתו, גם אם נשבר משהו בבית, גם אם הפסיד כסף רב הוא לא דואג! (עפ"י "דרכי נועם")

שבת שקלים כפשוטו...

היה זה יום שישי האחרון באחת מרשתות השיווק בירושלים. לחנות בא קבצן לקנות צורכי שבת. כשבא לשלם החשבון עלה לסך מאה ושבע שקלים בדיוק. החל להוציא את הכסף שאסף, הגיע למאה ושש שקלים ושלושים אגורות.

והאנשים ממתנים. אמר: 'חכו, חכו'. החל לחפש בכיסים, אולי יש שם משהו. מצא עוד חצי שקל. קרא לאנשים בתור "חכו, חכו אני מחפש". המשיך לחטט בכל כיסיו ושקיותיו והנה מצא עוד עשרים אגורות.

התלהב הקבצן וקרא בקול: "ישתבח שמו - תראו, משמים שלחו בדיוק מה שאני צריך לשבת!" ציבור הקונים התרגש יחד עמו, ראו עין בעין!

("נר לשולחן שבת" מפי הרה"ג נמ"א)

נכנס לבנק כשהוא ממתין לבאות... אך הנה זה פלא, הפקיד מחייך אליו - הוא רואה שחשבון הבנק שלו נמצא ביתרה. **לפליאתו סיפר הפקיד:** הגיע יהודי מנכבדי ת"א, בירר אצלי את סכום ההפקדות שלך והפקיד סכום נכבד ביותר בחשבונך. **אותו יהודי היה רבי בצלאל דבליצקי,** אביו של הגאון רבי שריה שליט"א, אשר הכיר את משפחת כהנא. רבי בצלאל היה עמוד של תורה וחסד, בחכמתו וצדקותו הבין את שעלול להיות. **נוסיף** כי את הכסף לא הסכים לקבל חזרה, אלא אמר שיקזזו אותו עם הקניות שיערוך במכולת! ("נר לשולחן שבת" יש"כ להר"ר ר"ט)

סיפר לי הר"ר שמחה חסידה: "אבי לא קיבל משכורת שישה חודשים מה'חנינון העצמאי'. הצדיק רבי יעקב משה רביקוב, "הסנדלר" נתן לו הלוואה. ובהגיע זמן הפרעון בא אליו עם כסף, כדי שיוכל להחזיר לו את ההלוואה..." ("נר לשולחן שבת")

איש אמונות בירושלים של מעלה

הרה"ח רבי שמואל בריכטא היה הגבאי הראשון של בית הכנסת בשכונת "בתי רנד" שבירושלים, ויד ימיו של א"ז רבי מנדל רנד. ירושה היתה בידיו, יהלום גדול ומרשים. ובכל פעם שהיה צריך להלוואה היה לוקח את היהלום, הולך אל נאמנם של גדולי ישראל רבי זנוויל שפיצר, לווה סכום כסף וממשכן אותו. **רבי זנוויל היה בעל חסד עצום,** איש מופלא, ידע הכל בכל מכל. מומחה בלהעריך כל דבר, מיוזאיקה - אמונות ועד אבנים יקרות. **לאחר שנים בא רבי שמואל לסבי,** רבי מיכאל רוזנבליט שליט"א בבקשה: 'אנא תעריך כמה שווה היהלום שלי, קשים עלי גלגולי החובות, אמכור אותו, אפרע את כל החובות ואחיה במנוחה'. **סבי הסתכל על היהלום,** וחיש מהר קבע כי מדובר בזכוכית... **רבי שמואל נדהם,** לא יתכן, הרי זו ירושה במשפחתנו מדורות. לא יכול להיות, הרי רבי זנוויל 'המומחה של ירושלים' הלווה לי פעמים רבות על סמך היהלום הזה...

סבי חזר ואמר: 'אינני יודע מה רבי זנוויל חושב, אבל זה זכוכית'. הלך רבי שמואל עם 'היהלום' לרבי זנוויל, ושאלו מה טיב האבן הזו. רבי זנוויל השיבו במילה אחת: 'זכוכית!!!'

תמה רבי שמואל: 'אם כך, איך נתת לי כל השנים על סמך זה הלוואות?!' אמר רבי זנוויל: 'כשראיתי שאתה מאמין שבידיך ירושה יקרת ערך ידעתי בוודאות שתשתדל לפדות אותה'. **והוסיף:** 'עכשיו שאתה יודע שזו זכוכית כבר איני יכול לקבל את האבן הזו כמשכון...'

אחר קריאת פרשת שקלים מכריזים על החוב שיש לשלם: 'מחצית השקל, זכר למקדש'. וביום ראשון היו הגבאים עוברים וגובים אותו. ומחלק אותם החותם הראשון שבעיר, לכל תלמידי החכמים הנצרכים, ולצנועים בעלי כבוד ואלמונות. ("מועד לכל ח")

'משמיעין על השקלים'. הסתפק ה"בנין שלמה': בזמן הבית, מה היו 'משמיעין', האם זו הכרזת ב"ד, שהיו שולחים שלוחים לכל העיירות להודיעם שיתנו מחצית השקל. או הכוונה שיקראו פרשת שקלים. (י"ד)

חודש אדר מזלו דגים - מזל של ברכה

בעיר חליוב מצא יהודי בשער הדגים מטבע של רייניש אחד. ובאה אשה היושבת ומוכרת שם ואמרה שאיבדה במקום הזה. ואיש אחד בא ואמר כי גם הוא איבד רייניש, אך אינו יודע היכן. ופסק מו"ץ אחד שהדין עם האשה אם תשבע שכדבריה כן הוא. **כתב ה"שואל ומשיב":** ולכאורה תמהתי מה הטעם בדברי אותו מו"ץ שצריך להשיב, ולפי עניות דעתי נראה דיש לדון בזה: **הרי** מאחר שהאשה הזאת יושבת שם למכור דגים וזה האיש הוא מרובא דעלמא, אם כן אף שנפסק דרוב וקרוב הולכין אחר הרוב, מכל מקום במקומו ממש אומרים 'כאן נמצא כאן היה'.

ואף הדנימוק"י כתב דבממון אין אומרים 'כאן נמצא כאן היה'. אבל כבר כתב ה"נודע ביהודה" שרק להוציא ממון אין אומרים, אבל באיבדה שאין בה חזקת ממון אומרים, ובפרט לפי מה שכתב ב"שב שמעתתא" שבמקומו ממש הולכים בממון אחר קרוב נגד רוב אף אם לא אמרינן 'כאן נמצא כאן היה'. (שו"ת "שואל ומשיב" א' ל"ח - השבוע על יום פטירת רשב"ה"ג ה"שואל ומשיב")

מעשה באשה מהונגריה, שבעלה טבע בנהר. הרחיקה העגונה נדוד עד פולין ועברה בין גדולי ישראל שיתירו לה הנשא.

כך עברו עליה שש שנים מטביעת בעלה. עד שהגיעה לאחד מהמפורסמים בצדיקי גליציה, אשר רבים מהמוני העם סבורים שהוא כנביא, וביקשה ממנו התרה. אמר לה אותו צדיק: "איך אני יכול לעזור לך אם כבר אכלוהו הדגים..."

בתמימותה הבינה האשה את דבריו כפשוטם. ועל פי דיבורו של אותו קדוש הלכה והתחתנה. ונולד לה ילד.

יום אחד, בדרך אגב גילה בעלה את סוד עברה של אשתו. נרעש ונרגש פנה הבעל לרב העיר: האם הוא חייב לגרש את אשתו.

השאלה התגלגלה לפתחם של גדולי הונגריה. הגאון רבי יואב ממטרסדורף נטה להיתר. בין דבריו הביא את הגמ' אודות רב נחמן שנשבע שהדגים אכלו את חסא. (י"ח טוב זכר טוב" אעה"ו ועוד, יבמות קכ"א)

נ.ב. הרב ד"ר ... בוגר בית המדרש לרבנים בבודפשט, שהעתיק את המעשה מהתשובה שבספר כתב שהאיש טבע במישקולץ... הוא לא ידע לפענח את ראשי התיבות משאל"ס - מים שאין להם סוף, שהופיעו בתשובה, וחשב שהם מציינים את העיר מישקולץ שנכתבה בטעות מש[ק] אלץ... (ספר "יהודי הונגריה")

השבת יחול יום הזכרון לפאר הדור "חכימא דיהודאי" הגאון רבי יעקב קמינצקי ראש ישיבת "תורה ודעת" כ"ט אדר תשמ"ו נהגו ישראל לצייר דגים על טבלה, לכתוב 'משוננס אדר' ולתלותה בבית.

השו"ע אסר לצייר צורת חמה לבנה וכוכבים. ותמה ה"ז: כי דוע בגמרא ובטור הוזכרו המזלות בכלל כוכבים, והרי השו"ע עצמו בסעיף ד' התיר לצייר בהמות חיות ועופות. והלא גדי טלה וארי הם בכלל המזלות?! ועוד תמוה, הרי ה"ב התיר לצייר ארי?! **ועוד,** וכי יהיה איסור לצייר דגים שהם מזל חודש אדר? והרי בגמרא מצינו שרב צייר "כוורא" שהוא דג?!

(י"ד קמ"א י"ד)

הגאון רבי יעקב קמינצקי ישב את תמיחת ה"ט"ז

כיום המזלות אינם בצורות שנקראות בהן אלא יש מעט דמיון, ורק לפני המבול היו להן את הצורות האלה, ממילא אין שום סיבה כיום לאסור לצייר חיות, רק בגלל שמכנים את קבוצת הכוכבים שהם המזלות בשמם. [ע"פ רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ג ז'] **ומדגים לא קשה,** שהרי מזל דגים הוא שני דגים, זה על זה, ודג יחידי אין לאסור. ומה שמצינו שרב צייר כוורא, אין זו קושיה, כי אולי צורת הדג שבמזלות הוא דג אחר, שהרי כוורא הוא דג ידוע ומשונה משאר הדגים. ("אמת ליעקב" וכ"כ בשו"ת "דברי יציב" י"ד ח"א)

מתורתו בעניני הפרשה

עסקני ישיבה אספו כספים לצורך כתיבת ספר תורה לישיבה, ועתה רוצים להשתמש בכסף שנותר לצורכי הישיבה.

הורה רבינו: זה מותר בהחלט, ואין כאן גניבת דעת מהנודבים, שהכל יודעים שכתבת ספר תורה היא אופן נאה ומכובד לאסיפת כספים לטובת הישיבה. ("אמת ליעקב" או"ח קכ"ד)

הלכה זו שאסור להשיב את פני העני ריקם היא דווקא כשהעני מבקש בעצמו, אבל גבאי צדקה אינו בכל "דל". ("במחצית רבינו")

אחד ערך מגבית לצדקה בבית המדרש, ואמר שיש לו רשות לזה מההנהלה, ולבסוף נתברר שלא קיבל. אמר רבינו שהנודרים אינם חייבים ליתן מה שנדרו, שהוא בגדר נדרי טעות. (שם)

כאשר התארח רבינו באיזה מקום והתפלל בבית הכנסת המקומי, הקפיד לשלשל כמה מטבעות לקופת בית הכנסת, בהפטירו שזה "תשלומים" עבור השימוש בבית הכנסת. (שם)

נראה שעיקר תקנת חזרת הש"ץ היתה רק בבתי כנסת, ששם התפללו עמי הארץ שלא ידעו להתפלל, אבל בבתי מדרש ששם התפללו רק תלמידי חכמים לא תיקנו חזרת הש"ץ כלל.

זה הטעם שהרבה ישיבות אינם חוזרים חזרת הש"ץ בתפילת מנחה, שבבית המדרש לא היתה התקנה כלל, ורק בשחרית חזרו, משום סמיכת גאולה לתפילה. ("אמת ליעקב" או"ח קכ"ד)

בעלון 315 נפלה טעות ונשמטו ארבע מילים וכצ"ל: מרן הגרש"ז חלץ את רצועת התפילין מעל כף ידו בעת אמירת 'יהי רצון ... שנשמור חוקיך!' (י"ב)